

בעקבות אוספים

בעקבות אוספים

בעקבות אוספים

אוצרת: אירית לוי
מאמר: זיוה קורט

תודות:

ד"ר דורית קדר - ביה"ס לאמנות "המדרשה", מכללת בית ברל
יק גיאסוב, רויטל טופיול, גל אוריין, אסנת רבינוביץ, אבי אמסלם
יקיר שגב, עמרם כהן

התערוכה בחסות ראש העיר, מר צבי גוב-ארי

הסדנה לאמנות יבנה, ינואר-מרץ 2015
שד' דואני 25, יבנה. טל': 08-9435512

מנהל הסדנה לאמנות: רוני ראובן
עוזר טכני: ציון שרביט
דוברות ויחסי ציבור: אריאל הלר
הדפסה: דפוס שילובים יבנה

המידות בסנטימטרים, עומק X רוחב X גובה

דבר ראש העיר

עיריית יבנה גאה להציג בגלריה הסדנה לאמנות המחודשת והמתחדשת את התערוכה "בעקבות אוספים" באוצרותה של הגב' אירית לוי. התערוכה הנוכחית ממשיכה את רצף התערוכות האיכותיות בגלריה אשר זוכה להערכה רבה בקרב שוחרי האמנות בעיר וברחבי הארץ. דגש רב ניתן להיבט החינוכי של הגלריה אשר מארחת מידי יום את תלמידי הגנים ובתי הספר בעיר לפעילות ערכית ותרבותית. בטוחני שתערוכה זו תאפשר למבקרים להנות מהערך המוסף של אוספי האמנים ולחוות היבטים אחרים באישיותם של המציגים.

תודתי לגב' אירית לוי, אוצרת התערוכה, לגב' זיוה קורט, חוקרת אמנות וחוקרת האוספים, לאמנים המשתתפים, למשרד התרבות והספורט על תמיכתם בהפקת קטלוג זה, למר רוני ראובן, מנהל הסדנה לאמנות ולצוות המסור העושה מלאכתו נאמנה.

בברכה,

צבי גוב-ארי

ראש העיר, יבנה

בעקבות אוספים

התערוכה **בעקבות אוספים** בסדנה לאמנות ביבנה מציגה אוספים מקוריים שנאספו במהלך השנים בידי מבחר אמנים פלסטיים. האוספים כוללים אובייקטים ופריטים שונים המקיפים את האמן במרחב הביתי או בסטודיו, ומספקים לו מקור לדימויים ולהשראה. לצד האפשרות להציץ בפריטים ייחודיים מתוך האוסף, התערוכה מציגה גם תצלומים המתעדים את מיקומם בחלל הבית או בסטודיו, ומעניקים לצופה אפשרות להתחקות אחר העבודות שנוצרו בהשראת האוסף.

"אוסף" מהדהד לנו את אוספי הילדות והנערות, את הפנטסיה התשוקה והכמיהה. המנעד בין אספנות ללקטנות עלול לתעתע - אספנות מסתכנת בגלישה לאגרנות - אך בדרך כלל היא כרוכה בחקר מתמשך, המפעיל התבוננות ותייה כחלק אינטגרטיבי של פילוסופיית חיים.

האוספים בתערוכה יוצרים רשת רבת הסתעפויות של סביבות דינאמיות מגוונות. חלקם משמש לעיתים כחומר גלם או מצע רעיוני לעבודה, ויש שפריט מסוים מתוך האוסף מתקשר לחומרים ופריטים אחרים המצויים זה שנים בסטודיו או בחללי הבית, ולפתע מוצא את עצמו כחלק מן הציורים הפסלים והאובייקטים. אוסף האמנות הפלסטית של מנשה קדישמן המוצג בתערוכה, הינו דוקומנט שמתעד דיאלוגים, הומאז'ים ויחסי גומלין בין אמנים.

מסורת האספנות התגבשה בארמונות האצולה האירופית במאה ה-15. באולמות שיוחדו לשם כך "חדרי פלאות", הוצגו חפצים אקזוטיים ומיני מוזריות - פריטים שנבחרו באורח אקראי, בלא כל סינון או מיון.¹

האוספים האלה הביאו לידי ביטוי את ההשתאות נוכח פלאי הטבע והתרבות, כפועל יוצא מן התשוקה הרנסאנסית לרדת לחקרו של טבע האדם ולטבעו של עולם התופעות. ראשוני האספנים חתרו לבריאת מעין מיקרוקוסמוס שייצג את שפעת התופעות וישקף את היחסים הסמויים בין הנראה ללא-נראה. מרבית "חדרי הפלאות" לא שרדו, אף כי הם מתועדים בציורי התקופה. חלק מהאוספים נבלעו במוזיאונים הגדולים, שנפתחו לציבור בתחילת המאה ה-19.²

התערוכה שלפנינו מאפשרת מבט אל הצד הפחות מוכר של היוצר, באמצעות האוסף הפרטי שלו. רוב האמנים המציגים בתערוכה מחזיקים ביותר מאוסף אחד, אך כאן התמקדנו בלקט מאוסף יחיד של כל אמן.

הדיאלוג הסמוי המתקיים בין חפצי האוסף לבין העבודות שנוצרו בהשראתם שוזר את הביוגרפיה של האמן עם ההיסטוריה התרבותית הקולקטיבית של התקופה והמקום. נוכל לזהות בו מקורות השראה אסתטיים, קונספטואליים, צורניים; נגלה שורשים וזכרונות מבית הילדות, חיבור לפן ההיולי לצד ייצוגים של פיתוי ויופי, שבטיות וראשוניות לצד עקבות ביוגרפיות של סמלי שכול, את הנשגב לצד הנמוך - כל החומרים הנפתלים המרכיבים את האמן, האוסף והיצירה.

אירית לוין, אוצרת התערוכה

1. מבחינה היסטורית קשורה האספנות לתופעת "חדרי הפלאות" Kunstkammer, Wunderkammer , Cabinet de Curiosités , שנפוצו במאות ה-15 וה-17 באירופה.
2. Mauries, P, Cabinets of Curiosities, London, 2002, pp.22-23

אמן, אוסף, געגוע

פנים רבות לאספן. ייתכן שהוא בעל אישיות אקסצנטרית, המקדיש את ימיו לחיפוש אחר בולים נדירים, או לציד פרפרים וקטובים בסיכות; ייתכן שהוא ספקולנט ערמומי, הקונה חפצים ויצירות אמנות בפרוטות במטרה למכרם במחירים אגדתיים; ואפשר שירש בית מידות, עם ריהוט עתיק, כלי חרסינה נדירים, בובות מיוחדות ושאר חפצי חן.

התערוכה **בעקבות אוספים** מציגה אמנים ואמניות בכפל זהויות - הן כיוצרים והן כאספני חפצים ופריטים.

המונח "אספן" מתייחס לבעלים אקטיבי של אוסף, השוקד על ניהולו, מתוך ערנות ועדכון מתמידים, במטרה להמשיך לעצבו ולבנותו. זיהוי טעמים של האספנים ניכר בבחירתם באובייקטים שנכללים באוסף. זיהוי זה מייצג אספקט חשוב בחקר האוסף, שכן הטעם של האספן מעיד על מערך העדפותיו ומאפשר להבחין בינו לבין אספן אחר. האחד אוסף להנאתו, מתוך תשוקת האיסוף והקיבוץ, השני רואה באוסף מקור לחקר ולימוד, השלישי - רואה באוסף מקור להשראה...

האספן נתפס כבעל אישיות אינדיבידואלית, בעלת מספר רבדים:

- הרובד ההתנהגותי (ביהיוויסטי). - איסוף יצירות באופן מתמשך וקבוע.
- הרובד האמוציונלי - געגוע אין סופי. תהליך שמוגדר על ידי החסר הבלתי מתמלא, או האינסוף. החפץ מענג, אך הוא זמני בלבד, שכן האספן מצוי תמיד במצב של "חסר" עד לחפץ הבא...
- הרובד הנפשי - תשוקה, להט, התמסרות ומסירות, והכמיהה להשיג את מושא התשוקה.
- הרובד האינטר-פרסונאלי - ההגדרה החברתית של אספן, המוכר על ידי סביבתו ככזה. אספן שאיש אינו יודע על אספנותו, אינו יכול להיקרא אספן.¹

המיון "אוסף" Collection מורה על קיבוץ יחידיו של מספר מסוים של אובייקטים - "a set of objects", כגון יצירות אמנות, בולים, צעצועים, מפות, קופסאות גפרורים ועוד. נשאל: כמה אובייקטים נדרשים כדי שיווצר אוסף? זו שאלה שהתשובה עליה מורכבת, שכן מספר החפצים הנחוצים לעיצוב אוסף תלוי במספר גורמים שונים, כולל המקום שהם תופסים, מהות החברה שבה נוצרו, ההתפתחות הטכנולוגית ודרך החיים שלה.

לגבי כל אוסף ניתן לשאול שאלות, אך כשמדובר באוסף של אמן מתחדדות השאלות: מהם המניעים לאספנות? רגש, סקרנות, תשוקה לדבר? מה אוספים האמן או האמנית, למה בחרו לאסוף יצירות אמנות או פריטים מסוימים כגון בובות, חותמות, תכשיטי בקליט, צעצועים, אגרות ועוד, וכיצד משפיע עליהם תהליך האיסוף? מהו הסיפור שמספר לנו האוסף על האמן/אמנית?

בספרות הסוציו-פסיכולוגית, נתפסים רבים מהאספנים כבעלי נטייה טבעית לאיסוף חפצים שונים מסובות שונות, רווח כלכלי הוא רק אחת הסיבות. למשל, סט שלם יכול להיות בעל שווי רב יותר בשוק-משני. השלמה של סט, מעלה את הערך החברתי של הטובין, שבדרכם משפיעים על ההתנהגות האספנית.²

אין מודל אחיד להסברת התנהגות אספנית, אך אפשר לטעון, כי אוסף הוא מיקרוקוסמוס, או "תרשים" של מהותו של האספן (Formanek (1991)³ בוחן את ההתייחסות להתנהגות אספנית ואת ההקשרים לתורת פרויד ולתיאוריות מאוחרות יותר. מודל מעין זה מייחס התנהגות אספנית להתנסויות בילדות ולקשרים עם אנשים אחרים. (Belk (1995)⁴ בוחן את ההשלכות הפסיכולוגיות והחברתיות של התנהגות אספנית אצל האספן בפרט ובחברה ככלל. הוא רואה אספנות כמייצגת אנלוגיה למעמד חברתי בעיני האספן הפרטי. (McIntosh and Schmeichel (2004)⁵ בוחנים אספנות בפרספקטיבה חברתית ופסיכולוגית על ידי זיהוי שמונה שלבים של התנהגות אספנית. לדידם, אספנות היא תוצאה של התנהגויות רבות פנים הנעות סביב ה"אני", החל מהיכולת להשיג מטרת הניתנות למימוש ועד ליכולת להציע תקווה לנצחיות מעבר למוות. הערך החברתי של האוסף יכול לייצג סימבול של סטטוס חברתי, להעלות את רף ההערכה העצמית, או אף לספק תחושה של גאווה והישג. בעלת עניין מיוחד למודל במחקר זה הינה הדעה שתפיסת העצמי האידיאלית של אספן תלויה ביכולתו להחזיק ברשותו סט שלם.

במחקר של Long and Schiffman (1997)⁶ מתוארת האספנות כ"פרדוקסלית": כרציונלית וכלא-רציונלית, שקולה ולא-נשלטת, קואופרטיבית ותחרותית, פסיבית ואגרסיבית.

האמנים והאמניות המציגים בתערוכה בעקבות אוספים מובחנים בשתי מערכות נפרדות של אספנות: יש העוסקים באספנות סדרתית בנושא מוגדר: גיבורי על, בובות, מעטפות; ויש האוספים ללא נושא מוגדר. הן הראשונים והן האחרונים, הינם, על פי רוב, כאלה שביססו מומחיות וידע בתחום העניין של האוספים שבידיהם. הם מפעילים בבחירותיהם שיקולים של נדירות, אסתטיות ועוד, ונדרשים להחלטות ומיומנויות על מנת לקבוע ולתחום את אופיו של האוסף וגבולותיו.

פייר בורל (Pierre Borel (1671-1620 במסה שלו, כולל התייחסות לקטלוג של "דברים נדירים" שהיו במוזיאון של הרוזן של קסטרה (Castres): המוזיאון, כמיקרוקוסמוס או תקציר המכיל כל דבר נדיר...⁷ בדומה, האוספים של האמנים והאמניות המציגים בתערוכה, חלקם מורכבים מפריטים נדירים, וחלקם מורכבים מפריטי בר חלוף (Ephemera)⁸; הם מציגים בפנינו את הזיקה האינטימית הקיימת ביניהם לבין האמנים האספנים; יש בהם מענה לשיטה עקיבה של העדפות אישיות, מעין "קבינט של מוזריות" (חדר פלאות),⁹ שבו החפץ הינו פרט מתוך מכלול נרחב יותר; ובדומה לכל אוסף אחר יש בו מן הלקטנות, והוא עשוי להוות השראה ומודל לאמן ולאמנית.

זיהו קורט - חוקרת אמנות ואוספים

- 1 K. Pomian, *Collectors and Curiosities Paris and Venice 1500-1800* UK: Polity Press, 1990, pp. 20-26.
- 2 C. Carey, Modeling Collecting Behavior: The Role of Set Completion, *Journal of Economic Psychology, Research in Economic Psychology and Behavioral Economies*, Volume 29, 2008, 3, pp. 336-347.
- 3 R. Formanek, Why They Collect: Collectors Reveal Their Motivations, *Journal of Social Behavior and Personality*, Volume 6 (1991), pp.275-286
- 4 R.W. Belk, Collecting as Luxury Consumption: Effects on Individuals and Households, *Journal of Economic Psychology*, Volume 16 (1995), pp.477-490
- 5 W.D. McIntosh and B. Schmeichel, Collectors and Collecting: A social Psychological Perspective, *Leisure Science*, Volume 26 (2004), pp.85-97.
- מקינטוש ושמיכל מגדירים פריט ניתן לאיסוף כ"תהליך קונקרטי וממוקד מטרה". שמונה השלבים בשאיפה להשלמת האוסף הם: 1. החלטה לאסוף. 2. אינפורמציה לאיסוף. 3. תכנון וחיזור. 4. "ציד" (חיפוש). 5. רכישה. 6. אחרי-רכישה. 7. תצוגה. 8. חוזר חלילה.
- 6 M.M. Long and L.G. Schiffman, Swatch Fever: An allegory for Understanding the Paradox of Collecting, *Psychology and Marketing*, Volume 14 (5) (1997), pp. 495-509.
- 7 K. Pomian, *op.cit*, pp. 45-4.
- 8 מושג שמשמש לתיאור חומרים מגוונים, מודפסים בדרך כלל, שנוצרו למטרה קצרת טווח, כגון פוסטרים, כרזות, כרוזים, מודעות, דברי פרסומת, כרטיסים (תחבורה, מופעי תרבות), בולים, תלושים (כסף, הזנה, הלבשה), גלויות שנועדו להיזרק לאחר השימוש. הם מספקים מידע היסטורי ייחודי על חיים פוליטיים, חברתיים ותרבותיים של היום יום, על רוח התקופה.
<http://www2.archivists.org/glossary/terms/e/ephemera>
- 9 על-פי האקדמיה, המילה *curiosity* הינה תשוקה ורגש; תשוקה לראות, ללמוד, או להחזיק בנדיר, חדש, סודי יוצא דופן. לקבינט המוזריות *Cabinet of Curiosities* (מונח שציין מקומות תצוגה בגדלים שונים החל משידה, ארון ועד לחדר בו יכלו להתכנס כמה אנשים) וקבינטים של טבע, היו שמות נוספים: *Guardaroba, Kunstkammer, Wunderkammer, Cabinet de curiosités*; חדרים מופלאים של מוזריות, עם חפצים יוצאי-דופן, אידיאליסטיים ומורכבים ללא עיקרון של מיון וסידור.
- "Cabinet", *The Concise Oxford of English Etymology*, ed. T.F. Hoad, Oxford University Press, 1996

דינה הופמן, חייכנים עמוק בבטן, 2010, צבעי מים, אקריליק
גירי שמן, עטים ומדבקות על נייר, 50X40 ס"מ

בעקבות אוספים

ניר אחיון

יוסל ברגנר

אריה ברקוביץ

אודרי ברגנר

איריס גולדברג

ברכה גיא

דינה הופמן

צבי טולקובסקי

נגה יודקוביק עציוני

אורנה מילוא

אילון ערמון

טסי פפר כהן

צילה פרידמן

דורית קדר

חגית שחל

מנשה קדישמן

*באוסף קדישמן מוצגים האמנים:

אהרון גלעדי, דב הלר, אבי יאיר, איציק למבז, ציפי צגלה, בן קדישמן, ערן שקין

אילון ערמון, מגלומניה, 2008, אובייקטים

נִיר אוֹחִינ, עֵין אֲדוּמָה, 2009
רִיפּוּד, פְּנִימִית וְעֶץ, 70x50 ס"מ

מאוסף משה קופינסקי ואיריס גולדברג

איריס גולדברג, ללא כותרת, 2014, טכניקה מעורבת על נייר ארכיבי, 18X56 ס"מ
ללא כותרת, 2014, טכניקה מעורבת על נייר ארכיבי, 50X50 ס"מ

נגה יודקוביק עיצוני, פרח, מתוך סדרת פרחים, 2014
טכניקה מעורבת על נייר, 42X30 ס"מ

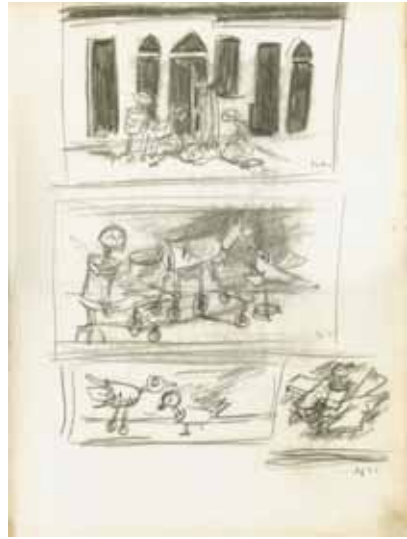

דורית קדר, עורב Crow מתוך הסדרה האינדיאנית, 2003, אקריליק ושמן על עץ, קוטר 60 ס"מ
אווז Goose מתוך הסדרה האינדיאנית, 2003, אקריליק ושמן על עץ, קוטר 60 ס"מ

אורנה מילוא, סדרה של ציורי פורטרטים, 2014
גואש על קופסאות גפרורים, 5.2X3.5 ס"מ

יוסל ברגר, צעצועים, רישומים מתוך מחברת סקיצות
יוסל בסטודיו (צילום: ישראל צפיר) מתוך קטלוג ציורי צעצועים 1977, גלריה בינט

חגית שחל, אורגנונט, 1992
צבעי מים על נייר, 32X41 ס"מ (כ"א)

דינה הופמן, חייכנים עמוק בבטן, 2010, צבעי מים, אקריליק
גירי שמן, עטים ומדבקות על נייר, 50x40 ס"מ

ברכה גיא, זוג ציפורים (גובלן)
סבתא וסבא, קידוש, (ריקמה)
אובייקט עם בובה, 2013-2014

צבי טולקובסקי, מיקי מאוס בשער שכם, 2009
רישום ציפורן וקולאז' על נייר, 22x30 ס"מ

טסי פפר כהן, אנשי היער, 2014
לבד, רקמת יד ואימומים

טסי פפר כהן, ללא כותרת, 2005 - 2008
עץ, ציפורניים מלאכותיות וברגים, 20X30X30 ס"מ

עבודות מאוסף מנשה קדישמן

ציפי צגלה, מנשה ישן, 2013
שמן על בד, 15X15 ס"מ

איציק למבז, הרועה, 1998
שמן ואקריליק על סלע, 16X31X3.5 ס"מ

אהרון גלעדי, התרוממות, שנות ה-80
רישום וצבעי מים על נייר, 11.5X10 ס"מ

אבי יאיר, מחווה לשלושה עיגולים, 2009
טכניקה מעורבת, 30X31X3.6 ס"מ

בן קדישמן, עץ, 2003
טכניקה מעורבת על זכוכית, 15X20 ס"מ

ערן שקין, דיוקן חיילת, 2012
טוש גרפיטי על בד, 30X20 ס"מ

דב הלה, סוציאליסט, 2013
טכניקה מעורבת על הדפס רשת, 70X50 ס"מ
סדנת ההדפס בירושלים

מנשה קדישמן, פרחים, 1991
שמן על מזוויט, 24X18 ס"מ

אריה ברקוביץ, אורבניזם, רישומים
מתוך מחברת סקיצות, 2013-2014

אודרי ברגנר, קונכיה, 1973, צבעי מים על נייר, 16X13 ס"מ
קונכיה, 1975, צבעי מים על נייר, 16X13 ס"מ

צילה פרידמן, ללא כותרת, 2014
צילום מטופל, 19X25 ס"מ

הרהורים על אוספים

חייכנים עמוק בבטן/ דינה הופמן

"אם אפשר היה לארוג את כל האוספים שבביתי ליריעה אחת היא הייתה נראית כמו הציורים שלי מסדרת חייכנים עמוק בבטן. הסדרה ממשיכה את התעניינותי באובייקטים, מושאי האוספים שלי, שהיו גם גיבורי סדרה של ציורים מ-2001 צוואות קטנות, שהוצגה בגלריה הקיבוץ. בסדרה הנוכחית אני מתבוננת בחפצים שנמצאים סביבי, חברי ואורחי הקבועים, בחלל הבית שבו אני עובדת. חלקם חפצים בשימוש יומיומי ואחרים מזכרות טעונות בדנ"א שלי, אוספים שעיקרם נע בין הגבוה לנמוך, בין הפרטי לכללי, בנוגש לנטיית. בציורי הסדרה אני מוותרת בדרך כלל על הממד התיאורי ומנסה ליצור קולאז'ים ציוריים, הבנויים מאוסף של דגמים ומרקמים צפופים, אזכורים לחפצים. יחד נוצרות מעין פיסות של דמויות, רקמת עור או בד רקום, אשר אמורות לשדר חרדה קיומית לצד ממד של פיתוי והרבה יופי".

בקבוקי בושם/ אריה ברקוביץ

"אוסף בקבוקי הבושם החל לפני כחמש עשרה שנה, כחלק מכתובה עיתונאית בעיתון הארץ בנושא עיצוב. נחשפתי לעיצוב בקבוקי הבושם, ומרחב הווריאציות והנושאים הטמונים בו. אלה מקבלים פירושים מעניינים על פי רוח המעצב או סוג התכולה. מצאתי שיש קשר בין התוכן למעטפת, קשר שעובד על חושים שונים כמו ריח, ראייה, זיכרון, מסורת וסקרנות שנובעת מהבלתי צפוי. נוסף על כך ניתן לראות כי אלמנטים דומים מופיעים בעבודותי באופן צורני ואסתטי ואף בחיבור בין הקשה לרך, כדוגמת המכל הקשיח והנוזל שאותו הוא מכיל".

על אספנות ויצירה/ צבי טולקובסקי

"אוסף פריטי מיקי מאוס מכיל פריטים מרובים ומגוונים ומהווה חלק ממבחר מרתק של אוספים מתחום הצילום, תיעוד, דואר ועוד. חומרי אספנות טעונים בעוצמות תרבותיות. הם משפיעים ומטעינים את עבודתי האמנותית, שלא בצורה ישירה. אספנות היא תכונה מולדת, אך רבת פנים. עם השנים הגדרתי והתמקדתי בכמה מאוספי, שעיקרם ניסוח ויזואלי לשפתי היצרית. יצירה מגובשת מביאה לדיון פנימי הכרחי בסוגיה כיצד לחבר ולפרק, ובכך לתמצת ולהצליב ערכים וחומרים גבוהים ונמוכים לכלל שפה חושית-ויזואלית. בדרך בלתי מוסברת מותרת בי היצירה המגובשת פתח לדיאלוג המאפשר היזון חוזר".

יצירות ואוסף במקום מגורים/ דורית קדר

"מקום מגוריו של אדם משול לגוף המשקף את הנשמה המחיה אותו. בחרתי שמקום מגורי וסביבתו - גן פורה ופראי - יהוו מעין הרחבה של האני הפרטי. ה-"אני", במקרה זה, מתחבר בכל נימי ההווה לחי ולצומח. מקום מגורי הוא מקום מחסה התנדבותי לחיות פצועות ונצרכות. העיצוב של הדירה, כמו של הגן, הוא בסיסי, שבטי, פשוט, בהשראה של תפיסות אסתטיות אתניות שונות. אך כאמור השבטיות, העדר התחכום, והראשוניות הם החוט המקשר בין כל החפצים, הריהוט, המראות, הנורות, פסלים, ציורים, ואף כלי המטבח. עובדה המשרה זרימה בין פנים הבית לגן, הנשקף דרך כל חלון. שניים מהמוטיבים השולטים במציאות הבית והגן, כמו במציאות העיצובית, הם אכן - החיה והצומח".

קופסאות גפרורים/ אורנה מילוא

"לאחרונה התחלתי לעבוד על קופסאות גפרורים שנאספו אצלי במשך השנים. הן מהוות מצע לציורי פורטרטים קטנים. הקופסה מעניינת אותי בכך שיש לה אלמנט של חוץ ואלמנט של פנים, מה שנראה ומה שחבוי. בהקשר של דמויות המטאפורה ברורה. הפורטרטים תמיד צוחקים, אך בפנים ישנה אולי מהות אחרת והיא צפונה ומוסתרת".

פרחי זיכרון/ נגה יודקוביק-עציוני

"סדרת הפרחים בתבליטי הנייר נעשתה בטכניקה מעורבת. סדרה זו יצרתי בהשראת אוסף מעטפות יום הזיכרון ויום העצמאות, שקיבלתי מסבא וסבתא שלי. מוטיבים מרכזיים המופיעים באיגרות אלו הינם אנדרטאות ופרחים. קיים מנהג לפיו סמוך ליום הזיכרון מקבלות משפחות שכולות מידי שנה איגרת משר הביטחון בתוך מעטפה מיוחדת המעוצבת במיוחד ליום זה. אותי עניין לראות איך מדינה מספרת את הסיפור שלה דרך בולים ומעטפות אלו. במעטפות ובולים רבים הופיעו פרחים מפרחי ארצנו. מעטפות אלו הן שהובילו אותי לסדרת פרחים זו".

צמידי בקליט/ חגית שחל

את הבקליט כחומר הכירה חגית שחל משנות ילדותה. הוא קדם לפלסטיק כחומר גלם לייצור חפצים רבים. בעת ביקור בניו יורק בשנות השמונים, נחשפה שחל לראשונה לתכשיטים מרהיבים עשויים מבקליט. הם הוצגו בחנויות וברחוב בערמות ענקיות, באלפי צבעים ודוגמאות. עם השנים הפכו צמידי הבקליט לפרטי אספנות, ושחל יצרה אוסף משלה עם ספרות בנושא.

ציורי צעצועים/ יוסל ברגנר

"צעצוע הוא שעשוע, לעתים קרובות כלי שמשתמשים בו במשחק, והוא נועד בעיקר לילדים, אך גם למבוגרים (...). המשחק בצעצועים פנה אל שני כיוונים עיקריים: חקייני ומלמד. סוגי המשחק הקדומים ביותר התפתחו בוודאי מהאינסטינקט לשמירה עצמית. משחקן האינסטינקטיבי של החיות הוא מעין אימון במלחמת הקיום: פקעת הצמר של החתלתול היא העכבר של מחר (...). הצעצועים מבטאים חלומות רבים, הנחקקים בדמיונו של הילד או המבוגר".
[מתוך קטלוג "יוסל ברגנר, ציורי צעצועים 1977", גלריה בינט, תל אביב, מתוך המאמר על צעצועים באינציקלופדיה בריטניקה. תרגום: נסים אלוני]

רובוטים/ ניר אוחיון

עבודותיו של ניר אוחיון מצויות על המגדע שבין עיצוב לאמנות. כילד בן תשע, קיבל את הרובוט הראשון. לימים יהפוך הרובוט לנושא האוסף המרכזי שלו. האוסף החל להתגבש כאשר רכש אוחיון רובוטים עבור חבר מגרמניה. עם הזמן הפכה ההתמקדות בתכונות הדימוי, בנדירות ובחומר ליצירת האוסף. דימוי הרובוט ימצא ביטוי גם בעבודות האמנות בדרך זו או אחרת.

בובות פלסטיק/ אילון ערמון

אילון ערמון שותל את תבנית ראשו, תוצר תעשייתי של מדפסת תלת-ממד, ומפיח חיים חדשים בבובות הפלסטיק אותן אסף במהלך השנים האחרונות. ערמון אומר כי מאז ומעולם היתה בו אהבה לדברים שאינם חדשים ומבריקים, ואכן חלק נכבד מהאוסף הצטבר ממכירות של צעצועי ילדים או מליקוט של בובות פלסטיק שילדיו זנחו. הבובות החדשות, בדמותן של האמן, מגלות פן אישי, חושפני ומאתגרות תבניות מקובלות של נראות. בתערוכת היחיד "מגלומניה", שהוצגה בשנת 2008 בבית האמנים בתל אביב, עיצב ערמון דמויות שעסקו בנושא זהות.

מחוות ודיאלוגים/ מנשה קדישמן

העבודות מאוסף האמנות של מנשה קדישמן המוצגות בתערוכה, בנויות על הומאז'ים ודיאלוגים בין אמנים. מחוות לפסלו של קדישמן "התרוממות" הניצב ברחבת תיאטרון הבימה, מונמנט שגודלו ועמידתו מנוגדים לכוח הכובד, (אהרון גלעדי ואבי יאיר), דיוקן האמן ישן (ציפי צגלה), דמות האמן כרועה צאן (איציק למבז), גוף היולי וחיבור לטבע (בן קדישמן), דיוקן חיילת בקו מתומצת (ערן שקין). העבודה "סוציאליסט" מתייחסת להפרטה הקיבוצית לצד דימויים ותצלום אביו של קדישמן (דב הלר). בין העבודות נטוויס חוטים עדינים ושיח, המספרים על האמן וסביבתו, על חברות ויחסי גומלין, על השורשיות והקשר לאדמה ולמקום.

גובלנים ורקמה/ ברכה גיא

אוסף רקמות וגובלנים מהווים עבור ברכה גיא גשר לילדות. האוסף כולל גובלנים בעלי מוטיבים של נופים פסטורליים פרחים וריקודי ואלס - כל אלה רקומים בדחיסות ובעושר צבעוני. כמו כן מצויים באוסף רקמת דמויות סבא וסבתא, אותן רקמה האמנית על מפית ישנה של אימה. רקמת קידוש, לפי דגם שרקם אביה בעת שהיה בשבי בגרמניה בעבודת יד עמלנית.

פעילות גופנית וכלי מדידה/ איריס גולדברג

חפצים ישנים היוו מוטיב בחייו של משה קופינס, בעלה של איריס גולדברג, בן דור שני לשואה, שגדל בבית שבו הזמן עמד מלכת. האוסף החל להיבנות מחפצים בודדים, כמו אגן (פיילה) וארגז לחם, התפתח והכיל מצלמות, שעונים וכלי מדידה אחרים, מטחנות קפה, מכשירי רדיו ועוד. כיום עוסק משה בבנייה וברסטורציה של אופנועי אספנות מסוג BMW. המפגש של איריס גולדברג עם האוספים היה אמביוולנטי, וכרוך בניסיון לעצור את השתלטותם הגוברת של החפצים על הבית ועל מרחביו. העבודות המוצגות בתערוכה נוצרו מתוך השפעה של האוסף על האמנות, והם נעים בין אירוס לכלי מדידה. בהשראתו של בן זוגה, מצאה איריס ספר אירוסים ישן המציג פעילות גופנית. הספר התקשר לכלי מדידה הנמצאים באוסף, ולשאלות הקושרות את תנועת הגוף לדיוק, סימטריה, משקל, גובה וכיוון.

ניחוח עבר/ צילה פרידמן

צילה פרידמן נוטה לאסוף פריטים נוסטלגיים. תחילה אספה דוגמיות של בקבוקי בושם, ובהמשך החלה לרכוש פריטים ובהם חפצים עתיקים, כגון ערכות קסת לדיו, שעונים ושאר פריטים עם ניחוח עבר.

רישומי צדפות וקונכיות/ אודרי ברגר

"את עשרות רישומי הצדפים והקונכיות, בעיפרון ובצבעי מים, ציירה אודרי ברגר מתוך התבוננות קשובה, איטית ודקדקנית, מדעית כמעט. אלו הם ציורים מוקפדים של טבע דומם מבודד ואילם, המזכירים את התיאורים של אוספי הצדפים והקונכיות שהובאו לאירופה במאות ה-16 וה-17 מארצות רחוקות (ברגנר עצמה היגרה מאוסטרליה לישראל ב-1951), ונשמרו באוספים של חדרי הפלאות (Wunderkammern) של המלוכה והאצולה".

[מתוך קטלוג אודרי ברגר "שטיחים וצדפים" 2013, גלריה חנינא, אוצר: יקיר שגב]

פיסול לקצב הליכה/ טסי פפר כהן

טסי פפר כהן אוספת אימומים מפלסטיק ומעץ המשמשים אותה ביצירתה, פריטים וחלקי עץ מהם היא בונה אובייקטים אותם היא מפסלת בסטודיו. לדבריה, פיסול הרגליים בא ממוזיקה, מקצב: "כשאני מפסלת בסטודיו אני שומעת את קצב ההליכה, הדריכה והאתנחתא - לפני שאני מחליטה על הצורה. המקצבים מתורגמים אצלי לתנועות הנושאות אופי, ייעוד ומשקל, כשהאובייקט המוצג והמייצג טומן בחובו את כל התנועות שעיצבו אותו ואת כוחו". במהלך השנים פיתחה פפר כהן את הטיפול והשימוש בחומרים הללו.

אירית לזין, זיוה קורט

